

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՎՈՂ ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Խնդիրների լուծման քայլաշարը որպես
Հետազոտության թեման՝ .....
աշակերտների վերլուծական մտածողությունը զարգացնող մեթոդ
.....

Փառանձեմ Թորոսյան
Հետազոտող ուսուցիչ՝ .....
անուն, ազգանուն
Բերքաշատի միջնակարգ դպրոցի ՊՈԱԿ
.....
դպրոց

ԱԻԴԱ ՍՐԱՊԻՈՆՅԱՆ
Մենթոր ուսուցիչ՝ .....
անուն, ազգանուն

Բովանդակություն

1. Նախաբան Էջ-3-4
2. Գրականության ակնարկ Էջ5-7
3. Գործնական համատեքստ Էջ8-10
4. Հետազոտական ընթացք..... Էջ11-23
5. Տվյալների մշակում և վերլուծություն..... Էջ24-25
6. Ամփոփում Էջ26
7. Գրականություն ..... Էջ 27
8. Հավելվածներ..... Էջ 28-36

Նախաբան

Իմ ողջ աշխատանքային գերծունեության ընթացքում եկել եմ այն համոզման, որ երեխաները հիմնականում խնդիրներ լուծելիս դժվարանում են: Իսկ դասի տեսական մասն ավելի լավ են յուրացնում: Այդ իսկ պատճառով հաճախ հրաժարվում են ինքնուրույն խնդիր լուծել, չեն ցանկանում մոտենալ գրատախտակին, կամ ցանկանում են դասի ընթացքում հիմնականում տեսական մասը ուսումնասիրենք: Նույն խնդիրը եղել է նաև իմ աշակերտական և ուսանողական տարիներին, կարելի է ասել բոլոր ժամանակներում և բոլոր ուսումնական կենտրոններում:

Երբ ուզում ենք ներկայացնել աշակերտին կամ ուսանողին, գիտելիքների կամ ընդունակությունների տեսանկյունից, այսպես ենք ասում. <<Կարողանում է ինքնուրույն խնդիրներ լուծել>>:

Այսինքն, կա այն սխալ կարծրատիպը, որ խնդիր լուծել կարող է միայն բացառիկ կարողություններ ունեցող աշակերտը կամ առհասարակ՝ մարդը:

Իմ դասավանդման գործընթացում կա հետևյալ խնդիրները.

1. Աշակերտների մոտիվացիայի ցածր մակարդակ
2. Ներգրավվելու անտարբերություն
3. Խնդիրներ լուծելու ցանկության բացակայություն
4. Մտքերի վերարտադրման դժվարություն
5. Գնահատականի նկատմամբ անտարբերություն

Ես կարծում եմ , որ այս խնդիրները մաթեմատիկա դասավանդման ընթացքում առաջանում են այն պատճառով, որ աշակերտները չեն կարողանում խնդիրներ լուծել:

Օգտվելով ընձեռնված հնարավորությունից, որոշեցի իմ հետազոտական գործունեության ընթացքում շեշտը դնել վերը նշված խնդիրներից երրորդին.

Խնդիրներ լուծելիս կիրառել խնդիրների լուծման քայլաշարը, որպես աշակերտների վերլուծական մտածողությունը զարգացնող մեթոդ:

Աշակերտը պետք է կարողանա ճանաչել իրեն ծանոթ երևույթները, օրենքները, նյութերի հատկությունները, պրոցեսները տվյալ խնդրում, իմանա

համապատասխան բանաձևերը, դրանց կիրառության սահմանները, կարողանալ խնդիրները լուծել հավասարումների միջոցով:

Չնայած, որ վերջին տարիներին խնդիրներ լուծելիս հաճախ ուշադրություն չենք էլ դարձնում միավորների ձեափոխմանը, կրճատումներին, այլ միանգամից վերջում գրվում է որոնվող մեծության միավորը, կփրձեմ շեշտը դնել նաև այս խնդրի վրա:

Նաև պետք է նշեմ, որ ինքս մեծ կարևորություն եմ տալիս թվաբանության բանավոր հաշվարկներին, հնարավորինս կրճատելով հաշվիչների կիրառումը:

Գրականության ակնարկ

Սովորողների մտածողության զարգացումը մանկավարժական գիտության և դպրոցում ուսուցման պրակտիկայի կարևոր ու արդիական խնդիրներից մեկն է: Ներկայիս գիտատեխնիկական հեղափոխական ժամանակաշրջանում, երբ առկա է գիտական գիտելիքների սրընթաց աճ և դրանց կիրառում արտադրության մեջ: Դպրոցի կարևոր խնդիրն է պատրաստել այնպիսի շրջանավարտներ, որոնք ունեն համակցված ու կայուն գիտելիքներ և կարող են ինքնուրույն լրացնել ու զարգացնել իրենց իմացական ընդունակությունները և կարողությունները: (Լ.Ն. Պետրոսյան, Ն.Լ. Պետրոսյան, Ն.Գ. Մովսիսյան ԲՆԱԳԵՏԻ ԴՊՐՈՑՈՒՄ Բնագետ №2, 2019 63 5.):

Առարկայի նկատմամբ դպրոցականների հետաքրքրության ձևավորումը բարդ գործընթաց է, որը զարգացնող ուսուցման մեթոդների համակարգում ենթադրում է տարաբնույթ մեթոդների և հնարների օգտագործում և ուսուցչի ու սովորողների հարաբերությունների առավել ճիշտ ոճի ընտրություն:

Մեթոդիկայում ֆիզիկական խնդիր աելով հասկանում ենք խնդիր, որը լուծվում է տրամաբանական մտահանգումների, անհրաժեշտ մաթեմատիկական գործողությունների, փորձի օգնությամբ, ինչպես նաև ֆիզիկայի օրենքների մեթոդների հիման վրա:

Հարկ է նշել, որ խնդրի լուծումն ուսուցման գործնական մեթոդներից մեկն է, ուստի այն կատարում է նույն գործառույթը, ինչ որ ֆիզիկայի ուսուցումը՝ կրթական, դաստիարակչական, զարգացնող, միաժամանակ հենվելով աշակերտի ակտիվ մտային գործունեության վրա: (Պապոյան Ա., Ավետյան Գ., Իսպիրյան Ն. ,Մանկավարժական միտք, Եր., 2016, հ. 3-4, էջ 223-226):

Դ. Պոյսև. <<Խնդրի լուծման արվեստին սովորեցնելը կամքի դաստիարակություն է: Լուծել իր համար ոչ հեշտ խնդիրը՝ աշակերտը սովորում է լինել հաստատական, երբ

չկա հաջողություն՝ սովորում է գնահատել համեստ արդյունքը, համբերատար փնտրել լուծման գաղափար և կենտրոնանալ դրանում իր ամբողջ <<ես >>-ով, երբ այդ գաղափարն ի հայտ է գալիս: Եթե սովորողի համար հնարավորություն չի ստեղծվել դեռևս դպրոցական նստարանին կրելու լուծման պայքարում առաջացող տենդագին զգացմունքներ, նրա ֆիզիկական կրթությունում, պարզվում է, ճակատագրական պարզ տեղ է>>: (Լ. Ն. Պետրոսյան, Ն. Գ. Մովսիսյան Բնագետ 2, 2019թ):

Այս խոսքերը կարելի է վերագրել նաև ֆիզիկայի խնդիրներին:

Խնդիրների լուծումը ֆիզիկայի դասավանդման կարևորագույն բաղադրիչներից է, առանց որի հնարավոր չէ ապահովել դասընթացի արդյունավետ յուրացումը:

Խնդիրների լուծումը զարգացնում է սովորողների ձեռք բերած տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություններն ու հմտությունները, ակտիվացնում է նրանց իմացաբանական հետաքրքրությունները, ստեղծագործական կարողությունները: Այն աշխատասիրության, կամքի, հետևողականության, նպատակին հասնելու հաստատակամության և անհրաժեշտ այլ հատկանիշների խթանման և դաստիարակման հզոր գործոն է:

Առավել լայն առումով խնդիրը որևէ նպատակ է, որին պետք է հասնել, որևէ հարց է, որին պետք է պատասխանել, որևէ առաջադրանք կամ հանձնարարական է, որը պետք է կատարել: Լուծել խնդիրը՝ նշանակում է կատարել առաջադրվող նպատակին հասնելու համար անհրաժեշտ միջոցների, քայլերի գիտակցված ընտրություն և կիրառում: Ֆիզիկայում խնդիր կարող է համարվել յուրաքանչյուր առաջադրանք, որը լուծվում է տրամաբանական մտահանգումների, մաթեմատիկական գործողությունների կամ փորձի օգնությամբ՝ օգտվելով ֆիզիկայի օրենքներից և մեթոդներից:

Ֆիզիկայի խնդիրները դասակարգվում են ըստ լուծման եղանակի, ըստ բովանդակության, ըստ դիդակտիկ նպատակների, ըստ ներկայացման ձևի, ըստ

բարդության աստիճանի և այլն (Է. Ղազարյան, Գ. Մելիքյան Ֆիզիկա ուսուցչի
ձեռնարկ 2010)

Խնդրի լուծման համար անհրաժեշտ է որպեսի աշակերտը ճիշտ և հաջորդաբար
իրականացնի հետևյալ քայլերի գործողությունները.

- Ընկալել խնդրի պայմանը,
- Կարողանալ համառոտագրել,
- Անհրաժեշտության դեպքում կարողանալ գծել գծագիր կամ նկար
- Պարզել, թե ինչ աղյուսակային տվյալներ կարելի է օգտագործել խնդրում,
- Բոլոր մեծություններն արտահայտել ՄՀ միավորներով,
- Կազմել, պարզագույն դեպքում ընտրել տվյալ մեծության հաշվարկման բանաձևը,
- Կատարել մաթեմատիկական գործողություններ,
- Կատարել անհայտ մեծությունների թվային հաշվարկները,
- Վերլուծել և կառուցել գրաֆիկները,
- Կիրառել միավորներով գործողությունների մեթոդը խնդրի լուծման ճշգրտությունը
ստուգելու համար,
- Գնահատել ստացված արդյունքը, դրա համապատասխանությունն
իրականությանը,

Լուծման ընտրված ընթացքի ռացիոնալությունը: (Ա. Մամյան, Ն. Նուրբեկյան
Ֆիզիկա, ուսուցչի ձեռնարկ 2013թ)

Պորձնական համատեքստ

Ես՝ որպես ուսուցիչ, դացավանդում եմ դպրոցի վեցերորդից մինչև տասներկուերորդ դասարանները ներառյալ: Դասավանդում եմ բնագիտություն, ֆիզիկա և տնտեսագիտություն:

Հետազոտական աշխատանքս իրականացնելու եմ իններորդ դասարանում: Այս դասարանում սովորում է տասնմեկ աշակերտ: Դասարանում սովորում են նաև կրթության հատուկ կարիք ունեցող երկու երեխա: Դասարանում կան նվազագույն մակարդակ, միջին մակարդակ և բարձր մակարդակ ապահովող երեխաներ: Թիրախային խումբը հենց ողջ դասարանն է:

Նախատեսել եմ հետազոտական միջամտության փորձարկումը անցկացնելու չորս դասապրոցեսում՝ խմբային, գույգերով և անհատական աշխատանքների մեթոդներով, խնդիրների լուծման ժամանակ: Այս դասերին պետք է խնդիրներ լուծելիս օգտվեն իմ կողմից վերամշակված խնդիրների լուծման քայլաշարից: Ընտրել եմ էլեկտրական երևույթներ թեման:

Մշակել եմ խնդիրների լուծման հետևյալ քայլաշարը

1. Փորձե՛ք ընկալել և մտովի պատկերացնել այն երևույթն ու նրա ընթացքը, որի մասին խոսք է գնում տվյալ խնդրում:
2. Խնդիրն ուշադիր համառոտագրե՛ք: Աշխատեք բաց չթողնեք ոչ միայն թվային, այլ նաև տեքստային տվյալներ: Մեծությունների համար օգտագործե՛ք համընդունված տառային նշանակումներ: Տառերի թվային ինդեքսներն ընտրե՛ք ոչ թե պատահականորեն, այլ մտածված, որպեսզի այն ավելնորդ խառնաշփոտ չստեղծի:
3. Խնդրի պահանջը կամ պահանջները հստակ համառոտագրե՛ք այն հերթականությամբ, որը պահանջում է խնդիրը:

4. Խնդրի պայմաններն ու պահանջը աշխատե՛ք ձևակերպել նաև բացատրական գծագրերի տեսքով, դա նպաստում է խնդրի լուծմանը:

5. Անչափ կարևոր է խնդրի պահանջի ճիշտ ընկալումն ու գրառումը:

Օրինակ.

Եթե խնդիրը պահանջում է գտնել որևէ ֆիզիկական մեծություն, ապա այդ դեպքում պահանջը ձևակերպվում է պարզ, հստակ և հասկանալի:

Հաճախ խնդիրը պահանջում է գտնել որևէ ֆիզիկական մեծության փոփոխություն:

Եթե ասվում է <<... որքա՞ն է ...մեծության փոփոխությունը>>, ապա պետք է հասկանանք տվյալ մեծության վորջնակա և սկզբնական արժեքների տարբերությունը, իսկ եթե ասվում է <<...քանի՞ անգամ փոխվեց ...մեծությունը>>, ապա հասկանում ենք այդ մեծության վերջնական և սկզբնական արժեքների հարաբերությունը:

6. Խորհուրդ է տրվում խնդրի պայմանում բերված բոլոր մեծություններն արտահայտել միավորների ՄՀ միավորներով:

7. Խնդրի պայմանի հստակ ձևակերպումից հետո անցեք խնդրի լուծման փուլերին: Խորհե՛ք ֆիզիկայի որ՞ բաժնին է վերաբերվում խնդիրը կամ խնդրի պահանջը, ի՞նչ օրենքներ և բանաձևեր կարող են անհրաժեշտ լինել լուծման համար:

8. Գրե՛ք խնդրում օգտագործվող օրենքներին համապատասխանող բանաձևերը:

Անմիջապես մի՛ փորձեք գտնել պահանջվող մեծությունն, այլ ուշադրություն դարձրեք՝ արդյոք բանաձևում առկա բոլոր մեծություններն են հայտնի: Եթե բանաձևում անհայտների թիվը մեծ է, քան հավասարումների թիվը, ուրեմն անհրաժեշտ է կրկին անդրադառնալ խնդրի պայմաններին, բացատրական գծագրերին և ավելացնել նոր հավասարում: Եթե արդեն անհայտների և հավասարումների քանակները հավասարվեն, կարելի է անցնել հավասարումների համակարգի լուծմանը:

9. Հաճախ հարմար է խնդրի լուծումն սկզբում գտնել ընդհանուր տեսքով, այսինքն՝ տառային նշանակումներով: Դա նախ կարևոր է այն պատճառով, որ միջանկյալ հաշվարկներով լուծման ժամանակ կարող են անհրաժեշտ լինել մոծություններ, որոնք հայտնի չեն, սակայն որոնք կրճատվում են ընդհանուր լուծումը գտնելու ճանապարհին: Ոչ պակաս կարևոր է նաև այն, որ միջանկյալ հաշվարկներով լուծման ժամանակ կարող են առաջանալ հաշվարկային մոտավորություններ և հետևաբար խնդրի վերջնական պատասխանը կստացվի մոտավոր:

10. *Ընդհանուր տեսքով խնդրի լուծումն ստանալուց հետո կարելի է ստուգել ստացված մեծության չափայնությունը: Դրա համար անհրաժեշտ է մեծությունների թվային արժեքների փոխարեն տեղադրել նրանց չափման միավորները: Միավորների կրճատումից և որոշ ձևափոխությունից հետո պետք է ստացվի որոնվող մեծության չափայնությունը:

11. *Եթե չափայնության հետ կապված ամեն ինչ նորմալ է, տեղադրե՛ք մեծությունների թվային արժեքները և հաշվեք: Մի անգամ ևս ուշադրություն դարձրե՛ք ստացված պատասխանին: Արդյո՞ք այն ֆիզիկական տեսանկյունից տրամաբանական է, արդյո՞ք հակասական կամ անհեթեթ չէ:

Դաս 1. Դասարանը բաժանել երկու խմբի, յորաքանչյուր խմբում ընդգրկել տարբեր առաջադիմության աշակերտների: Խմբերից մեկն անվանել Ա խումբը, մյուսը՝ Բ խումբ: Երկու խմբերին էլ հանձնարարել նույն խնդիրները: Ա խմբին տրամադրել խնդիրների լուծման քայլաշարը, իսկ Բ խմբին՝ ոչ:

Դաս 2. Նախորդ փորձնական դասի խմբերից այս անգամ խնդիրների լուծման քայլաշարից օգտվելու հնարավորություն տալ Բ խմբին, իսկ Ա խմբին՝ ոչ: Այս անգամ խնդիրները կլինեն տարբեր, բայց նույն բարդությունների:

Դաս 3. Դասարանը բաժանել գիտելիքների, առաջադիմության մակարդակի երեք խմբի՝ նվազագույն, Յուրաքանչյուր խմբին հանձնարարել իր կարողություններին համապատասխան խնդիրներ և տրամադրել Դաս 4. Դասարանին հանձնարարել ինքնուրույն անհատական աշխատանք կազմված տարբեր բարդության դիրներից: Յուրաքանչյուր երեխաի տրամադրել խնդիրների լուծման

Հետազոտության ընթացք

Հետազոտական առաջին դասը անցկացրեցի ըստ նախապես մշակած դասապլանի: Այս դասի թեման հաստատուն հոսանքի ուժի և էլեկտրական լարման վերաբերյալ խնդիրների լուծումն էր: Դասարանը բաժանեցի Ա և Բ խմբերի, յուրաքանչյուր խմբում ընդգրկեցի տարբեր առաջադիմության երեխաների: Ա խմբին ծանոթացրեցի իմ կողմից վերամշակված խնդիրների լուծման քայլաշարին, և այս խումբը աշխատեց քայլաշարով: Բ խումբը աշխատեց առանց խնդիրների լուծման քայլաշարի: Երկու խմբերին էլ հանձնարարել էի նույն խնդիրները: Առաջադրանքը վերջացնելուց հետո ստուգեցինք խնդիրները: Ոչ բոլոր խնդիրներն էին մինչև վերջ գրել: Հավելված 1.

միջին և բարձր:

խնդիրների լուծման քայլաշարը:

քայլաշար:

Խնդիրներ ընտրել էի դասագրքից և խնդրագրքից, տարբեր բնույթի և տարբեր ձևերի: Ա խմբում ընդգրկված աշակերտները խոստովանեցին , որ իրենց օգնեց խնդիրների լուծման քայլաշարը: Առաին դասից ստացված արդյունքները այդքան էլ գոհացնող չէին, բայց մեթոդը գրանցեց փոքր դրական դինամիկա: Մեկ աշակերտ երբ ծանոթացավ քայլաշարին, անմիջապես արձագանքեց. <<Ընկեր Թորոսյան մենք հենց այդպես էլ անում էինք>>: Երկրորդ դասին խնդիրներ լուծեցինք էլեկտրական դիմադրության, Օհմի օրենքի, դիմադրության կախումը հաղորդչի չափերից, նյութի տեսակից, տեսակարար դիմադրություն թեմաներով: Այս դասին նույնպես դասարանը բաժանեցի Ա և Բ խմբերի՝ նախորդ դասի: Այս անգամ խնդիրների լուծման քայլաշարը ներկայացրեցի Բ խմբին և նրանց հանձնարարեցի աշխատել խնդիրների լուծման քայլաշարով: Խմբերին հանձնարարել էի նույն բարդության և մակարդակի տարբեր խնդիրներ: Երեխաների մոտ նկատեցի, որ ծուլանում են քայլ առ քայլ կարդալ բոլոր քայլերը, հաճախ ինձ էին ուղղում հարցեր: Հարցերին չպատասխանելով,

ուղղորդում էի հարցի պատասխանը փնտրել իրենց տրամադրած խնդիրների լուծման քայլաշարում:

Երկրորդ հետազոտվող դասի համար նույնպես խնդիրներ ընտրեցի դասագրքից և խնդրագրքերից: Աշակերտներին ուղղորդել էի այս դասի համար, և նրանք ել լրացուցիչ նյութերով նույնպես պատրաստվել էին այս դասին:

Հիմնականում լուծում ենք քանակական խնդիրներ: Խնդիրներ լուծելու ընթացքում հաշվարկներ կատարելիս հետևում և օգնում եմ, որքան հնարավոր է չօգտագործեն հաշվիչներ , որպեսզի նրանց մոտ ակտիվանա և զարգանա թվաբանական մտածողությունը:

Խնդիրներ լուծելու ժամանակ նախապատվություն տալիս եմ մեծությունների միավորները թվաբանական հաշվարկների ընթացքում գրելուն և կատարել համապատասխան կրճատումներ:

Անդրադառնալով լուծված խնդիրներին, աշակերտների մոտ կա որոշ աճ ինքնուրույն խնդիրներ լուծելիս: Ա խումբը կիրառեց քայլաշարի տեխնիկան նախորդ դասից ունեցած հմտություններով: Հավելված. 2:

Այնուամենայնիվ ինձ համար բավարար չի այս արդյունքները:

Երրորդ դասի թեման էր, լուծել խնդիրներ էլեկտրական շղթաների հաջորդական միացումների վերաբերյալ: Քանի որ նախորդ երկու դասերին ունեցած արդյունքները գոհացնող չէին, այս անգամ դասարանը բաժանեցի ըստ առաջադիմության խմբերի:

Կարևորություն չտալով խմբերում աշակերտների թվի հավասար լինելու

հանգամանքին, դասարանը բաժանեցի հետևյալ երեք խմբերի՝ ցածր

առաջադիմության, միջին առաջադիմության և բարձր առաջադիմության: Արդեն

դասարանը ներկայացնելիս խոսել եմ, որ դասարանում հիմնականում սովորում են

միջին առաջադիմությամբ, այդ պատճառով միջին խմբում աշակերտները շատ էին:

Խմբերին հանձնարարեցի նախապես կազմած այնպիսի խնդիրներ,

որոնք համապատասխանում էին իրենց գիտելիքների և կարողություններին՝ ակնկալելով լավ արդյունք: Քանի որ խմբերը դասակարգված էին, ըստ կարողությունների, մոտենում և ուղղորդում էի խմբերին, արդեն անհրաժեշտությունից ելնելով: Ուժեղ խմբի երեխաները ճիշտ է օգտվում էին խնդիրների լուծման քայլաշարից, բայց պետք է նկատում, որ նրանք հիմնականում տիրապետում էին այդ քայլերի հերթականությանը: Իսկ ահա մյուս երկու խմբերը նախորդ դասին ընդգրկված լինելով ընդհանուր խմբերում, անուղղակի մասնակցելով խնդիրների լուծմանը, բավականին տեղյակ էին ինչպես աշխատել քայլաշարով, որպեսզի ունենան արդյունք: Առավել ակտիվություն, ոգևերվածություն, իրենց դրսևորելու ցանկություն ունեին առաջին երկու խմբերը: Հավելված.3

Ամփոփելով արդյունքները, կարող եմ ասել, որ մոտ էի այս դասի համար նախատեսված վերջնարդյունքին: Առաջընթաց, արդյունքներ կայն միջին խմբում, որն էլ հենց իմ ուշադրության կենտրոնում

էր:

Վերջին չորրորդ դասի թեման էր խնդիրներ լործել էլեկտրական շղթաների գուգահեռ միացման վերաբերյալ, մասամբ ընդգրկել էի նաև հաջորդական և խառը միացումների վերաբերյալ խնդիրներ:

Դասի խթանման փուլում ցուցադրեցի կարճատև տեսանյութեր վերը նշված թեմաների վերաբերյալ: Բավականին մեծ էր աշակերտների հետաքրքրությունը և ուշադրությունը տեսանյութերի վերաբերյալ:

Չորրորդ դասին նպատակ էի դրել ստուգել յուրաքանչյուր աշակերտի անհատական:

Դասից առաջ կազմել էի տարբեր բարդության առաջադրանքներ, խնդիրներ:

Հանձնարարեցի խնքնուրույն աշխատել, յուրաքանչյուրին տրամադեցի խնդիրների լուծման քայլաշարի թերթիկներ: Ընթացքում հետևում էի աշակերտներին, օգնում, ուղղորդում թույլ աշակերտներին:

Բավական հաջողված էր այս դասը, քանի որ նպատակ էի դրել , որպեսզի աշակերտները աշտատեին ինքնուրույն: Այդ դասի համար հասա իմ նպատակին, որովհետև յուրաքանչյուր աշակերտ ունեցավ թեկու փոքր ձեռքբերում, և հետքվեց այն կարծրատիպը, թե խնդիրներ ոչ բոլորը կարող են լուծել: Հավելված. 4

Դասից հետո քննարկեցինք քայլաշարի օգտակար, ուղղորդող լինելուը: : Եղան լավ, վատ , անտարբեր արձագանքներ:

Այս չորս դասերի ընթացքում, ես մասամբ հասա վերջնարդյունքների, որի շրջանակներում աշակերտներիս մոտ շտկվեց խնդիրներ լուծելու տեխնիկան, սովորեցին խնդիրը ընկալելու քայլերը, հասկացան ինչպես հասկանալ ինչ է պահանջում խնդիրը: Նաև հասկացան, որ ճիշտ է մեծությունների միավորները ներառել խնդրի լուծման ընթացքին, որը կօգնի նաև պարզել խնդրի վերջնարդյունքի ստուգմանը: Ընդհանուր առմամբ այս չորս դասերը հաջողված էին, բայց դեռևս մնացել են անելիքներ, որոնք ավելի հետաքրքիր և արդյունավետ կդարձնեն ուսուցումը:

Բնականաբար նախատեսել եմ այս խնդիրների լուծման քայլաշարը օգտագործել նաև այն դասարաններում, որում դասավանդում են: Ինչու չէ նաև կիսվել գործընկերներիս հետ:

Հավելված. 1

Դասապլան 1

Ուսուցիչ՝ Փառանձեմ Թորոսյան Առարկա՝ Ֆիզիկա
Դասարան՝ 9 Թեմա՝

Օգտագործվող նյութեր՝

Հիմնական հասկացություններ

Դասի նպատակը՝

Ուսուցանման արդյունքներ, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ

Վերջնարդյունքները

Գլուխ 1. Էլեկտրական երևույթներ:

Խնդիրների լուծում

« 10 Հաստատուն հոսաքթի ուժ,

ամպերաչափ

«11 Էլեկտրական լարում, վոլտաչափ

Խնդրագիրք, խնդիրներին

համապատասխան պաստառ,

խնդիրների լուծման քայլաշարի թերթիկ:

Հոսանքի ուժ, ամպերաչափ, էլեկտրական

լարում, վոլտաչափ, հոսանքի կատարած

աշխատանք, լիցք, լայնական հատույթ:

Ձևավորել և զարգացնել խնդիրներ

լուծելու կարողություններ ու

հմտություններ: Կրկնել հաստատուն

հոսանքի ուժի, էլեկտրական լարման

բանաձևերը:

Աշակերտները օգտվելով հոսանքի ուժի

և լարման բանաձևերից, պետք է

կարողանա.

Հաշվել հոսանքի ուժը

Էլեկտրական լարումը

Լուծել բազմաքայլ դատողություններ

պահանջող խնդիրներ

Գործողութիւններ
(ժամ/
տևողություն)

5ր
20ր

7ր
8ր

Պլանավորած ՈւԳ ռազմավարություններ
Ներգրավել աշակերտներին
դասապրոցեսին:
Դասարանը բաժանել երկու խմբերի՝ Ա և Բ:
Յուրաքանչյուր խմբում ընդգրկել տարբեր
մակարդակի աշակերտների: Երկու
խմբերին էլ հանձնարարել նույն
խնդիրները :
Ա խմբին տրամադրել նախապես մշակված
խնդիրների լուծման քայլաշարը: Իսկ Բ
խումբը կաշխատի առանց քայլաշարի:
Այդ ընդացքում հետևել խմբերին:
Ստուգել լուծված կնդիրները:
Եթե քիչ թվով աշակերտներ կատարած
լինեն առաջադրանքը, այդ դեպքում
նրանցից մեկը խնդիրը կլուծի
գրատախտակին՝ հիմնավորելով լուծման
քայլերը:
Ամրապնդում:
Լուծել ես մեկ խնդիր.
Աշխատել զույգերով: Հստակ ձևակերպել
աշխատանքի հերթականությունը և

Առանցքային հարցեր
Հիմնական ստուգումներ
(հանձնարարության վերջնարդյունքը
նպաստում է դասի նպատակին)
Ողջունել աշակերտներին, հրահանգել
պատրաստել տետրեր:
Վերհիշել նախորդ դասի թեմաները և
հիմնական հասկացությունները:
Դասագրքի խնդիրներից. 36;44;46;48:
Աշակերտները թվարկում են կատարված
քայլերը
ըստ հերթականության:
Խնդիր 47

վերահսկել դրա իրականացմանը:

Գնահատում Կատարել միավորային գնահատ առավել
3ր շատ խնդիրներ լուծած աշակերտներին:
Խոսել աշակերտների ձեռքբերումներից:
Տնային «10 Հաստատուն հոսանքի ուժ,
հանձնարարությամբ ամպերաչափ
ուն 2ր « 11 Էլեկտրական լարում, վոլտաչափ
Խնդիրներ խնդրագիրքից 50; 52;54:

Հավելված 2

Դասապլան 2

Ուսուցիչ՝ Փառանձեմ Թորոսյան Առարկա՝ Ֆիզիկա
Դասարան՝ 9 Թեմա՝

Օգտագործվող նյութեր՝

Հիմնական հասկացություններ

Գլուխ 1. Էլեկտրական երևույթներ:

Խնդիրների լուծում

«12 Էլեկտրական դիմադրություն, Օհմի օրենքը

«13 Դիմադրության կախումը հաղորդչի

չափերից, նյութի տեսակից:

Տեսակարար դիմադրություն:

Ամպերաչափ, վոլտաչափ, խնդրագիրք,

պաստառներ, դիմադրատարր:

Էլեկտրական դիմադրություն, տեսակարար

դիմադրություն, լայնական հատույթի մակերես,

վոլտ-ամպերային բնութագիծ:

Դասի նպատակը՝

Զարգացնել խնդիրներ լուծելու կարողություններն ու հմտությունները: Օհմի օրենքից օգտվելով որոշել դիմադրությունը, հոսանքի ուժը, լարումը: Դիմադրությունը հաշվել հաղորդչի հատկությունները բնութագրող մեշություններով: Ամրապնդել ֆիզիկական մեծությունների միավորների ներկայացումը ՄՀ կամ այլ միավորներով:

Ուսուցանման արդյունքներ, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ Վերջնարդյունքները

- Աշակերտը.
- պետք է իմանա էլեկտրական դիմադրություն, տեսակարար դիմադրություն մեծությունները, դրանց չափման միավորները:
- կկարողանա տրված հոսանքի ուժով և լարումով հաշվել էլեկտրական դիմադրությունը
- կկարողանա հաշվարկներ կատարել օգտվելով վոլտ-ամպերյին բնութագծից
- կկարողանա լուծել էլեկտրական դիմադրության հաշվման բազմաքայլ դաստորություններ պահանջող խնդիրներ:

Գործողություններ (ժամ/տևողություն)

Պլանավորած ՈւԳ ռազմավարություններ

Առանցքային հարցեր
Հիմնական ստուգումներ
(հանձնարարության վերջնարդյունքը նպաստում է դասի նպատակին)

5ր
20ր

Տնային առաջադրանքների ստուգում
հարցերի միջոցով.
Դասի հիմնական մասը:
Դասարանը բաժանել Ա և Բ թրկու խմբերի:
Յուրաքանչյուր խմբում ընդգրկել տարբեր
մակարդակի աշակերտներ:
Բ խմբին տալ խնդիրների լուծման
քայլաշարը, իսկ Ա խմբին հնարավորություն
չտալ օգտվել դրանից:
Ինքնուրույն աշխատանք խնդիրների լուծում:
Այդ ընթացքում հետևել խմբերի
աշխատանքներին, ստուգել աշակերտների
ակտիվությունը և ընդգրկվածությունը
խմբային աշխատանքներին և վերահսկել
ժամանակը:

- Ո՞րն է Օհմի օրենքը շղթայի տեղամասի համար:
- Ի՞նչ միավորով է չափվում էլեկտրական դիմադրությունը:
- Ի՞նչ է ցույց տալիս վոլտ-ամպերային բնութագիծը:
- Ի՞նչպես է էլեկտրական դիմադրությունը կախված հաղորդչի երկրաչափական չափսերից:
- Ո՞րն է կոչվում տեսակարար դիմադրություն և ո՞րն է դրա չափման միավորը:

Ա խումբ. 40;53;62
Բ խումբ. 41;54;65
Երկու խմբերում էլ խնդիրները նույն բարդության են:
Նախապես այդ խնդիրները ճիշտ լուծված գրել թերթիկների վրա: Այդ թերթերը բաժանել խմբերին ինքնուրույն ստուգել խնդիրները և ուղղոն սխալները:
Խնդիր.68

5
5ր

Ստուգել լուծված խնդիրները:
Հավաքել տետրերը :

Ամրապնդման փուլ:

Գրատախտակին լուծել 1 բարդ խնդիր ուսուցչի օգնությամբ, առանց քայլաշարի:

Գնահատում

Յուրաքանչյուր խումբ կգնահատի իր խմբի անդամների:

3ր

Տնային

«12 Էլեկտրական դիմադրություն, Օհմի օրենքը

հանձնարարություն

«13 Դիմադրության կախումը հաղորդչի չափերից, նյութի տեսակից:

ն

Տեսակարար դիմադրություն:

2ր

Խ.56,60,61

Դասապլան 3

Ուսուցիչ՝ Փառանձեմ Թորոսյան Առարկա՝

Ֆիզիկա Դասարան՝ 9 Թեմա՝

Օգտագործվող նյութեր՝

Հիմնական հասկացություններ

Դասի նպատակը՝

Գլուխ 1. Էլեկտրական երևույթներ:

Խնդիրների լուծում

«17 Էլեկտրական շղթաների հաջորդական միացումը:

Համացանցին միացված համակարգիչ, խնդրագիրք,

պաստառներ

Էլեկտրական շղթա, հաջորդաբար միացում,

հաստատուն հոսանք, սպառիչներ, ընդհանուր

հոսանքի ուժ, լարում, դիմադրություն:

Ձևավորե պատկերացում հաղորդիչների

հաջորդական միացումների մասին: Այս դեպքում

ընդհանուր հոսանքի ուժ, լաորմ և դիմասարություն
 հասկացությունները:
 Ջարգացնել խնդիրներ լուծելու կարողություններն ու
 հմտությունները:

Ուսուցանման արդյունքներ, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ
 Վերջնարդյունքները

Աշակերտը կկարողանա.

Տարբեր միացումներով շղթաներից տորբերել
 հաջորդաբար միացվածը

գծել հաջորդաբար միացված շղթաներ:

գրել հաջորդաբար միացված շղթայի ընդհանուր
 լարման ,ընդհանուր դիմադրության բանաձևերը

վերլուծել ,թե ինչու հոսանքի ուժը հաստատուն
 հաջորդաբար միացման դեպքում

լուծել տարբեր բարդության խնդիրներ

գործողու
 թյուններ
 (ժամ/

Պլանավորած ՈւԳ
 ռազմավարություններ

Առանցքային հարցեր
 Հիմնական ստուգումներ
 (հանձնարարության

տևողություն)

վերջնարդյունքը նպաստում է դասի նպատակին)

2ր

Ներգրավել աշակերտներին դասապրոցեսին:

Ողջունել աշակերտներին,

10ր

Ցուցադրել կարճատև հոլովակ հաջորդական
 միացման վերաբերյալ:

հրահանգել պատրաստել
 տետրեր:

20ր

10ր

-Դասարանը բաժանել 3 խմբի՝ նվազագույն,
 միջին և բարձր առաջադիմության:
 - Ցուրաքանչյուր խմբին հանձնարարել իր

Վերհիշել նախորդ դասը և
 հիմնական հասկացությունները:
 I խումբ.80
 II խումբ.83, 85
 III խումբ.86, 87,88

առաջադիմությանը համապատասխան
խնդիրներ: Բոլոր խմբերին տալ խնդիրների
լուծման քայլաշար:

- Այդ ընթացքում հետևել խմբերի
աշխատանքներին:

- Միասին ստուգել լուծված խնդիրները:

-Ամրապնդման փուլում աշակերտներին
հանձնարարել իրենք խնդրագրքից ընտրել 2
խնդիր գրատախտակին միասին լուծելու
համար:

Խմբում իրենց լավ դրսևորած աշակերտներին խրախուսել:

«17 Էլեկտրական շղթաների հաջորդական միացումը: Խնդրագրքից խ. 69,70

Գնահատում 2ր

Տնային

հանձնարարություն

1ր

Հավելված 4

Յուրաքանչյուր խումբ կիմանա իր
սխալը:

Դասապլան 4

Ուսուցիչ՝ Փառանձեմ Թորոսյան Առարկա՝ Դասարան՝

Թեմա՝

Գլուխ 1. Էլեկտրական երևույթներ:

Խնդիրների լուծում

«18 Էլեկտրական շղթաների զուգահեռ միացումը:

Օգտագործվող նյութեր՝

Համացանցին միացված համակարգիչ, խնդրագիրք, պաստառներ, թեստեր:

Հիմնական հասկացություններ

Էլեկտրական շղթա, զուգահեռ միացում, հաստատուն հոսանք, սպառիչներ, ընդհանուր հոսանքի ուժ, լարում, դիմադրություն:

Դասի նպատակը՝

Ձևավորել պատկերացում հաղորդիչների զուգահեռ միացումների մասին: Այս դեպքում ընդհանուր հոսանքի ուժ, լարում և դիմաարություն հասկացությունները:

Զարգացնել խնդիրներ լուծելու

կարողություններն ու հմտությունները:

Գործողություններ

Պլանավորած ՈւԳ
ռազմավարություններ

Առանցքային հարցեր

Ուսուցանման արդյունքներ, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ
Վերջնարդյունքները

- Տարբեր միացումներով շղթաներից տորբերել
զուգահեռ միացվածը
- Գծել զուգահեռ միացուված շղթաներ:
- գրել զուգահեռ միացված շղթայի ընդհանուր
հոսանքի ուժի , ընդհանուր դիմադրության
բանաձևերը
- վերլուծել ,թե ինչու է լարումը հաստատուն
զուգահեռ միացման դեպքում
- լուծել տարբեր բարդության խնդիրներ

(Ժամ/
տևողություն)

Հիմնական ստուգումներ
(հանձնարարության վերջնարդյունքը նպաստում
է դասի նպատակին)

10ր   Նախորդ դասի հարցում հարցերի
5ր   միջոցով, անհասկանալի հարցերի և
25ր   չստացված խնդիրների
                          պարզաբանում:
                          Ցուցադրել կարճատև հոլովակ
                          զուգահեռ միացման վերաբերյալ:
                          Տարբեր բարդության խնդիրներից
                          կազմված 2 տարբերակով թեստեր
                          բաժանել աշակերտներին, գրել
                          ինքնուրույն աշխատանք:

- Ո՞ր միացումն է կոչվում զուգահեռ:
  - Ո՞ր մեծությունն է հաստատուն զուգահեռ
միացման դեպքում և ինչո՞ւ:
  - Ինչպե՞ս ենք որոշում ընդհանուր հոսանքի ուժը
և Ընդհանուր դիմադրությունը զուգահեռ
միացման դեպքում:
  - Ի՞նչ առավելություն ունի զուգահեռ միացումը:
- Օգտվել միայն խնդիրների լուծման քայլաշարից:
Միավորային գնահատում օգտվելով թեստի
հատկորոշից:

Գնահատում

Ինչպե՞ս եք գնահատելու աշակերտներին:

Տնային հանձնարարու

Տեսրում նշել այն խնդիրները, որոնց լուծման

Թյուն 5ր

ընդացքում հարցեր են առաջացել:

ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Յուրաքանչյուր հետազոտական աշխատանք ունի վերլուծության առանձնահատկություն:

Թեմաները ամփոփելիս խնդիրների լուծման ժամանակ որպես օգնող, խթանող մեթոդ օգտագործեցի խնդիրների լուծման քայլաշարտ: Խնդիրների լուծման այս քայլաշարը կիրառելով հետազոտական նպատակներով իրականացրած չորս դասերը իրականացրեցի տարբեր մեթոդներ կիրառելով: Ինտեգրված խմբային, դասակարգված խմբային և անհատական աշխատանքների մեթոդներով:

Վերանշված օգտագործվող մեթոդներն ու դասի տիպերը շատ արդյունավետ էին: Հետազոտական աշխատանքի շրջանակներում կազմակերպվեցին դասալսումներ, ես նույնպես կատարեցի դասալսումներ, որոնք ինձ համար շատ ուսուցողական էին: Կազմակերպվեցին առողջ և հետաքրքիր քննարկումներ, խոսեցինք դասիս ուժեղ և թույլ կողմերի մասին, նշվեցին մասնակի թերացումներ:

Ուրախալի է, որ դասիս մեջ կային օգտագործված տեխնոլոգիաներ և դասի տիպեր, որոնք գործընկերներս հավանել էին և դրանք նույնպես կկիրառեն:

Փաստեմ, որ իմ հետազոտական աշխատանքին օգնեցին նաև աշակերտներս՝ IX դասարանցիները, ովքեր ակտիվություն և պատասխանատվություն դրսևորեցին բոլոր դասերին:

Դասարանում սովորում են 11 աշակերտ: Դասարանում սովորում են նաև կրթության առանձնահատուկ կարիք ունեցող երկու աշակերտ:

Հետազոտության ժամանակահատվածում հիմնական բացակայող աշակերտներ չկային:

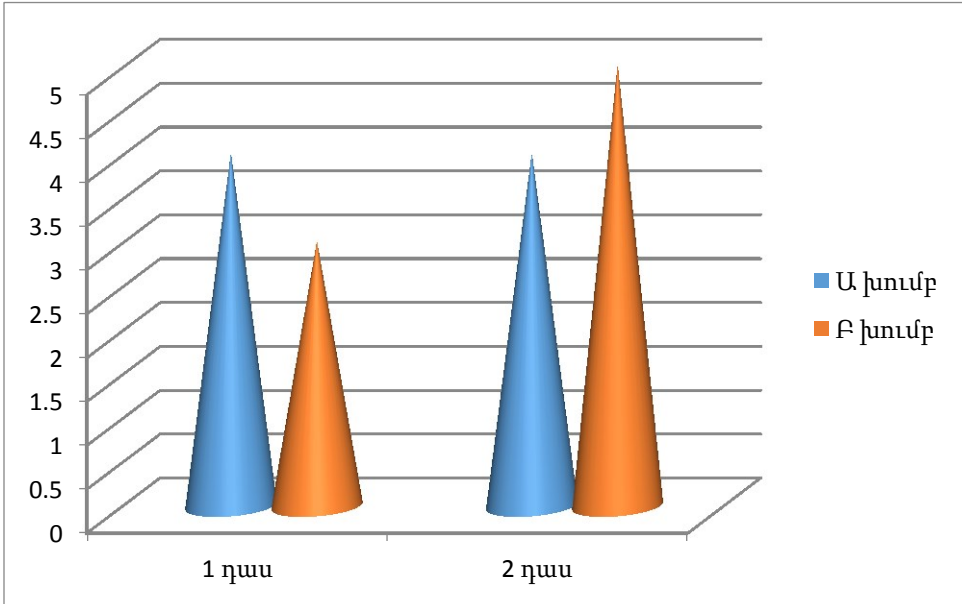
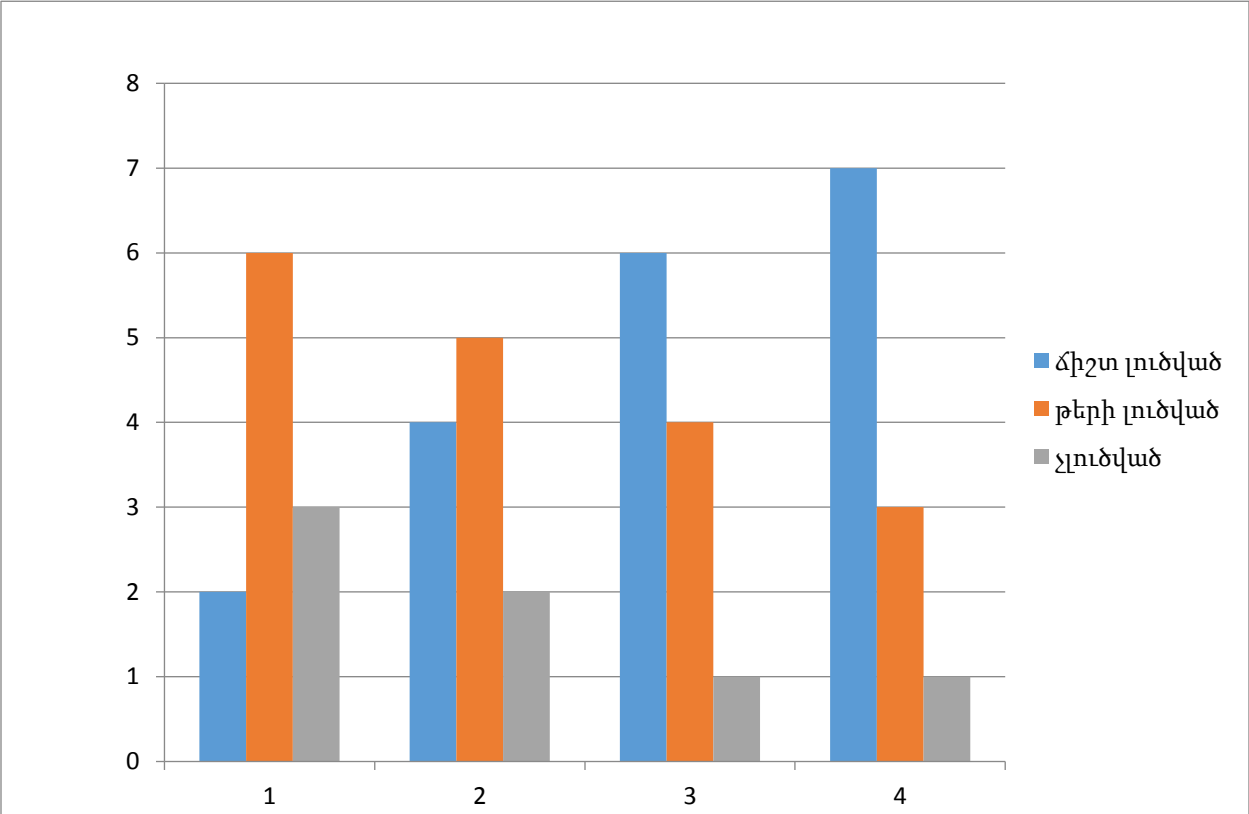
Տասնմեկ աշակերտի հետ մենք կատարեցինք հետաքրքիր, բովանդակալից աշխատանք:

Փորձեցինք համատեղ լուծել առաջացած խնդիրները՝ կազմակերպչական, դիդակտիկ նյութերի և այլն:

Իմ դիտարկումներով 11 աշակերտներից միայն 2 աշակերտ էին առաջին դասին ակտիվ մասնակցում:

Վերջին դասին 11 աշակերտներից 3-ը թույլ կարողունակություններ ունեցող աշակերտներ էին,

բայց նրանցից արդեն մեկը առաջընթաց ունի, իսկ 2-ը ցածր արդյունքներ գրանցեց, որը և սկիզբ է դնելու նորանոր անելիքների, շտկումների, ինքնակրթությանը արդեն արդյունքը այլ էր:

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Ամփոփելով կատարած հետազոտական աշխատանքը, ես եկա այն եզրակացության, որ յուրաքանչյուր առաջադրված խնդրի լուծման համար, պետք է հիմնավոր ուսումնասիրություններ կատարել, փնտրել հնարավոր լուծման տարբերակներ, ընտրել և ներմուծել ճիշտ տարբերակներ և գնահատել այն: Նախաբանում ես առաջ էի քաշել ֆիզիկայի դասավանդման ընթացքում աշակերտների ներգրավվածության, մոտիվացիայի, անտարբերության խնդիրները, որը ես կապում էի նաև խնդիրներ լուծել չկարողանալու հետ: Փորձեցի լաործել այս խնդիրները մշակելով խնդիրների լուծման քայլաշարը որպես աշակերտների վերլուծական մտածողությունը զարգացնող մեթոդ և կիրառել խնդիրների լուծման ժամանակ:

Ընտրած մեթոդները շատ օգնեցին ինձ, օգնեց նաև վերապատրաստման այս դասընթացը՝ հատկապես մեր խմբի մենթորը և խմբի ավագ, բանիմաց գործընկերներս:

Գործընկերներիս դասալսումներից եզրահանգումներ անելով, ինձ թվում է, որ հասա վերջնարդյունքիս, բայց դա չի նշանակում, որ չկան անելիքներ: Դրանք միշտ կան և յուրաքանչյուրս պետք է հետազայում էլ կատարի հիմնավոր, բազմաբնույթ ու բազմակողմանի աշխատանք:

Գրականության ցանկ

1. (Լ.Ն. Պետրոսյան, Ն.Լ. Պետրոսյան, Ն.Գ. Մովսիսյան ԲՆԱԳԵՏԻ ԴՊՐՈՑՈՒՄ Բնագետ №2, 2019 63 5.):

2. Լ. Ասատրյան, Գ. Հակոբյան Մանկավարժական հետազոտությունների մեթոդաբանություն 2011թ

3. Պապոյան Ա., Ավետյան Գ., Իսպիրյան Ն. ,Մանկավարժական միտքե, Եր., 2016, հ. 3-4, էջ 223-226):

Հավելվածներ

Դասի անդրադարձ 1

Ուսուցիչ՝ Փառանձեմ Թորոսյան

Դասի թեման – Հոսանքի ուժ, էլեկտրական լարում:

Խնդիրների լուծում:

Ի՞նչը լավ ստացվեց: Խմբերի կազմը ճիշտ էր ընտրված, երկու խմբերն էլ աշխատում էին համախմբված, կազմակերպված: Երեխաները լավ էին հասկացել իրենց հանձնարարությունները: Աշակերտներին ուղղորդեցի օգտվել հոսանքի ուժի և էլեկտրական լարման բանաձևերից: Առաջադրանքը շուտ վերջացնել խումբը օգնեց մյուս խմբին վերջացնել կիսատ թողնված խնդիրները:

Ի՞նչն անակնկալի բերեց ինձ: Անակնկալն այն էր, որ երեխաները այնքան էին ոգևորվել, նույնիսկ թույլ աշակերտներն էին ուզում ինքնուրույն խնդիրներ գրել, մոտենալ գրատախտակին:

Ի՞նչը պլանավորածի պես չստացվեց: Ժամանակի մեջ չտեղավորվեցինք:

Ի՞նչը կփոխեի: Քանի որ երկու խմբերն էլ չհասցրեցին վերջացնել խնդիրները:

Կքչացնեի խնդիրների քանակը:

Ի՞նչ ստացան աշակերտները այս դասից: Խմբային աշխատելու կարողություն: Իսկ Ա խումբը աշխատեց խնդիրների լուծման քայլաշարով:

Հասա՞րդյոք վերջնարդյունքներին: Ինչպե՞ս դա իմացա: Ամփոփելով լուծված խնդիրներ արդյունքները՝ պարզեցի, որ միայ երկու աշակերտ չգիտեր հոսանքի ուժի և լարման բանաձևերը: 7 աշակերտ կարողացել էր լուծել մեկ քայլ պահանջող խնդիր, իսկ մեկը՝ բազմաքայլ խնդիր:

Ի՞նչն էր այսօր իմ ուշադրության կենտրոնում: Դա աշխատե՞ց: Նախատեսել էի Ա խմբի մոտ փորձարկման դնել խնդիրների լուծման քայլաշարը: Ինչպես նաև զարգացնել խնդիրներ լուծելու կարողությունը և հմտությունը:

1. րոպյան, Ն. Գ. Մովսիսյան ՀԱՊՎ Կապանի մասնաճյուղ Բնագետ 2, 2019թ

Դասի անդրադարձ 2

2. Ուսուցչի Փառանձեմ Թորոսյան

3. Դասի թեման – «12 Էլեկտրական դիմադրություն, Օհմի օրենքը

4. «13 Դիմադրության կախումը հաղորդչի չափերից, նյութի տեսակից:

5. Տեսակարար դիմադրություն:

6. Ի՞նչը լավ ստացվեց: Քանի որ Բ խումբն էլ ծանոթացավ քայլաշարին, այս դասին նրանց մոտ ակտիվությունն ու լուծված խնդիրների քանակը ավելացել էր: Ա խումբը ճիշտ է չէր աշխատում քայլաշարով, բայց քանի որ ծանոթ էր, բավականին լավ արդյունք ունեցավ:

7. Ի՞նչն անակնկալի բերեց ինձ: Անակնկալներ չեղան:

8. Ի՞նչը պլանավորածի պես չստացվեց: Նախատեսված ժամանակից շատ ժամանակ հատկացրեցին ինքնուրույն խնդիրների լուծմանը, այդ պատճառով ամրապնդման փուլում նախատեսված մի քանի քայլ պահանջով խնդրի լուծումը չհասցրեցինք լուծել գրատախտակին մինչև զանգի հնչելը, ստիպված երկու րոպե օգտագործեցինք դասամիջոցից:

9. Ի՞նչը կփոխեի: Ամրապնդման փուլի համար նախատեսված խնդիրը կարելի էր հանձնարարել ինքնուրույն, բայց՝ քայլաշարով:

10. Ի՞նչ ստացան աշակերտները այս դասից: Աշակերտները կարողացան քայլաշարի օգնությամբ խնդիրներ լուծել, օգտվելով Օհմի օրենքից, վոլտ-ամպերային բնութագծից: Կարողացան օգտվել տեսակարար դիմադրության աղյուսակից, ընտրելով նաև համապատասխան միավոր:

11. Հասա՞րդյոք վերջնարդյունքներին: Ինչպե՞ս դա իմացա: Հետևելով խմբերի աշխատանքներին, ստուգելով լուծված խնդիրները՝ պարզեցի, որ ավելի շատ աշակերտներ են ընդգրկվել խնդրի լուծմանը և ուզում էին ինքնուրույն աշխատել, դրանից կարելի է հետևել, որ հասկացել և յուրացրել են նյութը: Խնդիրները մեծ մասամբ ճիշտ էին լուծել:

12. Ի՞նչն էր այսօր իմ ուշադրության կենտրոնում: Դա աշխատե՞ց : Ա խումբը չուներ քայլաշար, բաից նախորդ դասից ծանոթ էր, խմբերին հետևողով, ուշադրություն էի դարձնում, թե ինչպես է Ա խումբը աշխարհում : Նրանք նախորդ դասից սովորածով կարողացան այսօր կառարել առաջադրանքը:

Դասի անդրադարձի 3

Ուսուցչիչ՝ Փառանձեմ Թորոսյան

Դասի թեմա՝ Խնդիրների լուծում: Էլեկտրական շղթաների հաջորդական միացումը:

Ի՞նչը լավ ստացվեց: Կարծում եմ, որ ճիշտ մեթոդ էի ընտրել դասարանը բաժանելով խմբերի՝ ըստ մակարդակների: Խմբերը ավելի արդյունավետ աշխատեցին:

Ի՞նչն անակնկալի բերեց ինձ: Էույլ խումբը ևս խնդիր լուծեց:

Ի՞նչը պլանավորածի պես չստացվեց: Դասան անցավ ըստ պլանավորածի:

Ի՞նչը կփոխեի: Ոչինչ:

Ի՞նչ ստացան աշակերտները այս դասից:

Տարբեր միացումներով շղթաներից տորբերել հաջորդաբար միացվածը

գծել հաջորդաբար միացուված շղթաներ:

գրել հաջորդաբար միացված շղթայի ընդհանուր լարման ,ընդհանուր դիմադրության բանաձևերը

վերլուծել ,թե ինչու հոսանքի ուժը հաստատուն հաջորդաբար միացման դեպքում լուծել տարբեր բարդության խնդիրներ

Հասա՞րդյոք վերջնարդյունքներին: Ինչպե՞ս դա իմացա: Կարծում եմ, որ մոտ էի վերջնարդյունքին, որովհետև պլանավորած վերջնարդյունքիս ևս մոտ էի:

Ի՞նչն էր այսօր իմ ուշադրության կենտրոնում: Դա աշխատե՞ց :

Քանի որ խմբերը ըստ մակարդակների էին, հետևում էի թյլ և միջին խմբերի աշխատանքներին, որպեսզի աշխատեին ինքնուրույն:

Դասի անդրադարձի ձևաթուղթ 4

Ուսուցչիչ՝ Փառանձեմ Թորոսյան

Դասի թեման Խնդիրների լուծում «18 Էլեկտրական շղթաների գուգահեռ միացումը:

Ի՞նչը լավ ստացվեց: Տեսանյութի ցուցադրումը երեխաների մոտ մեծ հետաքրքրություն առաջացրեց, և շատ հարցեր ուղղոցին ինձ:

Ի՞նչն անակնկալի բերեց ինձ: Անակնկալներ չեղան:

Ի՞նչը պլանավորածի պես չստացվեց: Հիմնականում դասը ընթացավ պլանավորածի համաձայն:

Ի՞նչը կփոխեի: Ոչինչ:

Ի՞նչ ստացան աշակերտները այս դասից:

Տարբեր միացումներով շղթաներից տարբերել գուգահեռ միացվածը

Գծել գուգահեռ միացուված շղթաներ:

գրել զուգահեռ միացված շղթայի ընդհանուր հոսանքի ուժի , ընդհանուր դիմադրության բանաձևերը

վերլուծել ,թե ինչու է լարումը հաստատուն զուգահեռ միացման դեպքում լուծել տարբեր բարդության խնդիրներ

Հասա՞ արդյոք վերջնարդյունքներին: Ինչպե՞ս դա իմացա:

Լիարժեք չեմ հասել վերջնարդյունքին, քանի որ ինքնուրույն աշխատանքի արդյունքները չգոհացրեցին ինձ:

Ի՞նչն էր այսօր իմ ուշադրության կենտրոնում: Դա աշխատե՞ց : Քանի որ որպես հետազոտական դաս, դասը վերջիններ, հետևում էի յուրաքանչյուր աշակերտի անհատապես, նրանց աշխատելու կարողությանը: Այնուամենայնիվ յուրաքանչյուրը ինչ որ բան կատարց:

Բոլոր հետազոտական դասերն անցան պլանավորածիս համաձայն: Անհատական դասերի մանրամասն նկարագրությանն առանձին- առանձին չեմ անդրադառնում, քանի որ վերը կցված են դասապլաններն ու դասի անդրադարձերը:

